

Decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van Monumenten en Stads- en Dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003 en 30 april 2004.

OFFICIEUZE COORDINATIE ⁴

(Belgisch Staatsblad 22.04.1976; 29.12.1992, 05.04.1995; 30.12.1995, 26.01.1999, 08.06.1999, 28.12.2001, 23.02.2004 en 09.06.2004)

HOOFDSTUK I. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1. Dit decreet regelt de bescherming, de instandhouding, het onderhoud en het herstel van in het Nederlandse taalgebied gelegen monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Art. 2. Dit decreet verstaat onder:

- 1° de Minister: de Minister tot wiens bevoegdheid de Nederlandse Cultuur behoort;
- 2° monument: een onroerend goed, werk van de mens of van de natuur of van beide samen, dat van algemeen belang is omwille van zijn artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde, met inbegrip van de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken, inzonderheid de bijhorende uitrusting en de decoratieve elementen;
- 3° stads- of dorpsgezicht:
 - een groepering van één of meer monumenten en/of onroerende goederen met omgevende bestanddelen, zoals onder meer beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen, die vanwege haar artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde van algemeen belang is;
 - de directe, er onmiddellijk mee verbonden visuele omgeving van een monument, bepaald in 2° van dit artikel, die door haar beeldbepalend karakter de intrinsieke waarde van het monument tot zijn recht doet komen dan wel door haar fysische eigenschappen de instandhouding en het onderhoud van het monument kan waarborgen;
- 4° voor bescherming vatbaar monument, stads- of dorpsgezicht: de onder 2 en 3 bedoelde monumenten en stads- of dorpsgezichten, die werden ingeschreven op de krachtens dit decreet daartoe aangelegde ontwerpen van lijst;
- 5° beschermde monumenten en stads- of dorpsgezichten de onder 2 en 3 bedoelde monumenten en stads- of dorpsgezichten, die bij koninklijk besluit beschermd zijn;
- 6° Eigenaars en vruchtgebruikers: eigenaars en vruchtgebruikers volgens de gegevens van het kadaster.

⁴ Het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten werd gewijzigd door:

- het decreet van 18 december 1992 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1993 waarbij art. 11, § 8, werd vervangen en een § 9 werd toegevoegd;
- het decreet van 22 februari 1995 tot wijziging van het decreet van 3 maart 1976 waarbij art. 6 en art. 11, § 7, worden opgeheven, art. 2, 3°, de art. 5, 7 en 8 en het opschrift van afdeling 1 van hoofdstuk IV worden vervangen, art. 10, § 2; art. 11, § 2, § 5 en § 6 en art. 13, 1° en 3° worden gewijzigd en een art. 13, 1° bis wordt ingevoegd;
- decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996;
- het decreet van 8 december 1998 houdende diverse bepalingen naar aanleiding van de begrotingscontrole 1998 waarbij artikel 2, 2° wordt gewijzigd;
- het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening waarbij art. 5, § 5, art. 11, §§ 2 en 3, en art. 17 worden opgeheven;
- het decreet van 7 december 2001 tot regeling van enkele gevolgen van de invoering van de euro in de Vlaamse regelgeving;
- het decreet van 21 november 2003 houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 ...;
- het decreet van 30 april 2004 houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 ...;

HOOFDSTUK II. KONINKLIJKE COMMISSIE VOOR MONUMENTEN EN LANDSCHAPPEN.⁵

Art. 3. De Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, Nederlandse sectie, hierna te noemen de Koninklijke Commissie, heeft tot taak de Minister van advies te dienen inzake monumenten en stads- en dorpsgezichten. Zij verricht voorts werkzaamheden haar bij of krachtens dit decreet opgedragen. De Koninklijke Commissie bestaat uit een centrale commissie en provinciale commissies. De Koning bepaalt de bevoegdheid, de samenstelling en de werking van de Koninklijke Commissie.⁶

HOOFDSTUK III. RIJKSDIENST VOOR MONUMENTEN- EN LANDSCHAPSZORG.

Art. 4. Er is een Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg, hierna te noemen de Rijksdienst, die tot taak heeft het beleid inzake de bescherming, de instandhouding, het onderhoud en het herstel van monumenten en stads- en dorpsgezichten voor te bereiden en uit te voeren.

De Rijksdienst bestaat uit een hoofdbestuur en provinciale directies.

De Rijksdienst verleent aan de Koninklijke Commissie medewerking bij de uitvoering van haar taak en neemt tevens het secretariaat van de Koninklijke Commissie waar.

De Koning bepaalt zijn samenstelling en zijn werking.

HOOFDSTUK IV. De bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Afdeling 1. De ontwerpen van lijst van de voor bescherming vatbare monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Art. 5. § 1. De regering stelt de ontwerpen van lijst van voor bescherming vatbare monumenten en stads- en dorpsgezichten vast. Deze ontwerpen van lijst vermelden de erfgoedobjecten die met het oog op de bescherming worden opgelegd.

§ 2. De ontwerpen van lijst worden:

1° bij ter post aangetekende brief ter advies voorgelegd aan de bestuurlijke entiteit bevoegd voor ruimtelijke ordening en stedenbouw en aan de betrokken gemeente(n) en provincie(s). Deze adviezen worden binnen zestig dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post uitgebracht, zoniet worden ze geacht gunstig te zijn;

2° bij de betrokken gemeentebesturen neergelegd voor het openen van een openbaar onderzoek en het opstellen van een proces-verbaal waarin de opmerkingen en bezwaren worden opgenomen. Bij voor bescherming vatbare stads- of dorpsgezichten wordt een bericht omtrent het openbaar onderzoek aangeplakt, zoals aangeduid op het plan bij het ontwerp van lijst. Het openbaar onderzoek gaat in uiterlijk veertien dagen te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening en duurt dertig dagen. Tijdens het openbaar onderzoek ligt het ontwerp van lijst en het dossier, dat een inhoudelijke beschrijving en evaluatie bevat, ter inzage bij de betrokken gemeente(n). Bij het verstrijken van de termijn wordt het openbaar onderzoek door de gemeente(n) afgesloten. Binnen vijftien dagen na het afsluiten zenden zij hun proces-verbaal over aan de betrokken buitendienst van de administratie.

Bij ontstentenis van een binnen de voorgeschreven termijn geopend openbaar onderzoek, kan de gouverneur van de betrokken provincie dit onderzoek organiseren. In dit geval gaat de termijn van het openbaar onderzoek in uiterlijk vijftien dagen te rekenen vanaf de datum van afgifte ter post van het bericht dienaangaande vanwege de administratie en duurt dertig dagen.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 5 maart 2004 betreffende de samenstelling, de organisatie, de bevoegdheden en de werking van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van het Vlaamse Gewest.

⁶ idem

3° bij ter post aangetekende brief betekend aan de eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers, zoals bekend bij de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op de datum van het ontwerp van lijst. Zij kunnen hun opmerkingen en bezwaren indienen bij de respectieve buitendiensten van het Bestuur Monumenten en Landschappen binnen een termijn van dertig dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening. Gedurende deze termijn ligt het dossier ter inzage op de betrokken buitendienst van het Bestuur Monumenten en Landschappen.

4° bij uittreksel gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

§ 3. De personen die overeenkomstig § 2, 3°, in kennis werden gesteld van het ontwerp van lijst, geven bij ter post aangetekende brief kennis aan de huurders of de bewoners van het ontwerp van lijst dat hun betekend werd, binnen tien dagen te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor het herstel en de schadeloosstelling, zoals bepaald in artikel 15 van dit decreet. In de betekening aan de in § 2, 3°, bedoelde personen wordt deze verplichting vermeld.

§ 4. De personen die overeenkomstig § 2, 3°, in kennis werden gesteld van het ontwerp van lijst, geven bij ter post aangetekende brief kennis van de eventuele gewijzigde eigendomstoestand aan de bevoegde buitendienst van het Bestuur Monumenten en Landschappen, binnen tien dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening, op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor het herstel en de schadeloosstelling zoals bepaald in artikel 15 van dit decreet. In de betekening aan de in § 2, 3°, bedoelde personen wordt deze verplichting vermeld. De nieuwe eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers worden op hun beurt betekend overeenkomstig § 2.

§ 5. (...) ⁷

§ 6. Bij overdracht van een zakelijk recht van een op een ontwerp van lijst opgenomen monument, of van een in een stads- of dorpsgezicht gelegen onroerend goed, moet de instrumenterende ambtenaar verplicht in de overdrachtsakte vermelden dat bedoeld onroerend goed opgenomen is op een ontwerp van lijst en deze overdracht meedelen aan de betrokken buitendienst van het Bestuur Monumenten en Landschappen.

In voorkomend geval vermeldt de instrumenterende ambtenaar in de overdrachtsakte dat een in artikel 14, § 1, eerste lid, bedoeld proces verbaal werd opgemaakt en/of dat op het onroerend goed, ten gevolge van een definitieve rechterlijke beslissing, een verplichting rust om herstelmaatregelen uit te voeren of dat de rechterlijke beslissing werd uitgevoerd. ⁸

§ 7. Vanaf de betekening van het ontwerp van lijst zijn op de in het besluit vermelde onroerende goederen gedurende een termijn van maximaal twaalf maanden al de uitwerkselen van de bescherming voorlopig van toepassing. De termijn gaat in te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de in § 2, 1°, vermelde voorlegging. Voor de personen bedoeld in § 2, 3°, zijn al de uitwerkselen van de bescherming voorlopig van toepassing vanaf hun betekening tot de datum waarop de eerder vermelde termijn afloopt. De rechtsgevolgen gelden voor elke andere natuurlijke of rechtspersoon vanaf de publicatie in het Belgisch Staatsblad tot de datum waarop de eerder vermelde termijn afloopt. Die termijn kan, bij gemotiveerde beslissing van de Regering, éénmaal met ten hoogste zes maanden worden verlengd.

§ 8. De Regering kan, de Koninklijke Commissie gehoord, monumenten en stads- en dorpsgezichten van de ontwerpen van lijst schrappen.

Art. 6. De door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren hebben voor het onderzoek naar de waarden tot bescherming toegang tot de monumenten, stads- en dorpsgezichten, die op een ontwerp van

⁷ Opgeheven door artikel 167 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd

⁸ Gewijzigd decreet van 21 november 2003.

lijst voorkomen, met uitzondering van de woningen en beroeps- en bedrijfslokalen. Het proces-verbaal van beschrijving dat wordt opgemaakt, heeft bewijskracht tot het tegendeel bewezen is.

De leden van de Koninklijke Commissie hebben eveneens, voor het onderzoek naar de waarden tot bescherming, toegang tot de monumenten, stads- en dorpsgezichten, die op een ontwerp van lijst voorkomen, met uitzondering van de woningen en beroeps- en bedrijfslokalen.⁹

Afdeling 2. Besluit van de Vlaamse Regering tot bescherming van een monument en stads- of dorpsgezicht.

Art. 7. De Regering, de Koninklijke Commissie gehoord, stelt het besluit tot definitieve bescherming van de op de ontwerp van lijst voorkomende monumenten en stads- en dorpsgezichten vast. Het besluit wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. Het besluit vermeldt de algemene en eventueel specifieke voorschriften inzake instandhouding en onderhoud. De inschrijving op de ontwerpen van lijst vervalt van rechtswege indien de besluiten niet zijn genomen binnen de in artikel 5, § 7 bepaalde termijn.

Art. 8. § 1. Het besluit houdende bescherming als monument en/of stads- of dorpsgezicht wordt betekend aan de eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en vruchtgebruikers, zoals bekend bij de Administratie van de BTW, Registratie en Domeinen op de datum van het besluit.

§ 2. Het besluit tot bescherming van een stads- of dorpsgezicht bevat als bijlage een plan met de nauwkeurige aflijning van het beschermde gebied. Het vermeldt de bijzondere beperkingen die met het oog op de vrijwaring van de wezenlijke kenmerken van het beschermde monument, stads- of dorpsgezicht aan het eigendomsrecht worden gesteld.

§ 3. De personen die conform § 1 van dit artikel in kennis werden gesteld van het besluit, geven bij ter post aangetekende brief kennis aan de huurders of de bewoners van het besluit dat hun betekend werd, binnen tien dagen te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor het herstel en de schadeloosstelling zoals bepaald in artikel 15.

§ 4. De personen die conform § 1 van dit artikel in kennis werden gesteld van het besluit, geven bij ter post aangetekende brief kennis van de eventuele gewijzigde eigendomstoestand aan de betrokken buitendienst van het Bestuur Monumenten en Landschappen, binnen tien dagen te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de betekening, op straffe van hoofdelijke aansprakelijkheid voor het herstel en de schadeloosstelling zoals bepaald in artikel 15.

Art. 9. Het koninklijk besluit waarbij het monument of stads- of dorpsgezicht in bescherming wordt genomen, heeft verordenende kracht. Er mag alleen worden van afgeweken in de door dit decreet bepaalde gevallen en vormen.

De Koning besluit, de Koninklijke Commissie gehoord, tot het opheffen of wijzigen van het koninklijk besluit tot bescherming van een monument of stads- of dorpsgezicht.

Afdeling 3. Register van beschermde monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Art. 10. § 1. De Rijksdienst houdt voor elke gemeente een register bij van beschermde monumenten en stads- en dorpsgezichten. De Minister stelt de inrichting van het register vast.

§ 2. Afschriften van het register berusten voor kosteloze inzage bij de Rijksdienst, het bestuur voor de stedenbouw, het provinciebestuur, het gemeentebestuur elk voor hun ambtsgebied. Eenieder kan zich op zijn kosten uittreksels uit het register doen verstrekken.

⁹ Ingevoegd bij decreet van 21 november 2003

§ 3. De bij koninklijk besluit beschermde monumenten komen in aanmerking voor het aanbrengen van een herkenningsteken. De Minister bepaalt, de Koninklijke Commissie gehoord, het model van dit herkenningsteken.

Afdeling 4. Beschermde monumenten en stads- en dorpsgezichten.

Art. 11. § 1. De eigenaars en vruchtgebruikers van een beschermd monument of van een in een beschermd stads- of dorpsgezicht gelegen onroerend goed, zijn ertoe gehouden, door de nodige instandhoudings- en onderhoudswerken, het in goede staat te behouden en het niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen.¹⁰

§ 2. (...) ¹¹

§ 3. (...).

§ 4. Werken kunnen niet worden aangevat zonder voorafgaande machtiging.¹²

§ 5. De Vlaamse Regering stelt algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud vast.¹³

§ 6. Bij overdracht van een beschermd monument of van een in een beschermd stads- en dorpsgezicht gelegen onroerend goed moet de instrumenterende ambtenaar in de overdrachtsakte vermelden dat bedoeld monument of onroerend goed beschermd is.

De instrumenterende ambtenaar deelt deze overdracht mee aan de betrokken buitendienst van het Bestuur Monumenten en Landschappen.

In voorkomend geval vermeldt de instrumenterende ambtenaar in de overdrachtsakte dat een in artikel 14, § 1, eerste lid, bedoeld proces-verbaal werd opgemaakt en/of dat op het onroerend goed, ten gevolge van een definitieve rechterlijke beslissing, een verplichting rust om herstelmaatregelen uit te voeren of dat de rechterlijke beslissing werd uitgevoerd.^{14 15}

§ 7. (...)

§ 8. Wanneer werken van instandhouding of herstel nodig zijn om de artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde van een beschermd monument te bewaren, verlenen het Vlaamse Gewest, de betrokken provincie en de betrokken

¹⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

¹¹ Artikel 11, § 2 en 3 werd opgeheven door artikel 167 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd.

¹² Gewijzigd bij decreet van 21 november 2003

¹³ idem

¹⁴ Artikel 16 van het decreet van 19 december 2003 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2004 (B.S. 31.12.2003) – Hoofdstuk XIII – Vererfpachting en eigendomsoverdracht, bepaalt: “In afwijking van de wet van 31 mei 1923 betreffende de vervreemding van onroerende domeingoederen, van toepassing verklaard op het Vlaamse Gewest bij artikel 22 van het decreet van 20 december 1989 houdende bepalingen tot uitvoering van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap, kan de Vlaamse Regering als monument beschermde monumenten en de erbij horende goederen en terreinen die ze in eigendom heeft in erfpacht geven of in volle eigendom afstaan aan de Stichting Vlaams Erfgoed of aan de provincie of stad of gemeente waar ze gelegen zijn.

De Vlaamse Regering wordt gemachtigd het bedrag te bepalen van de jaarlijkse canon of van de vergoeding voor de afstand van de eigendom.

¹⁵ Zie in dit verband: art. 15, § 4.

gemeente hun bijdrage in de kosten van die werken, onder de voorwaarden en in de verhoudingen die de Vlaamse Regering vaststelt.^{16 17 18}
(...)¹⁹

§ 9. Binnen de kredieten die hiervoor op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap zijn uitgetrokken, kan voor de onderhoudswerken waarvan de noodzaak bewezen is, een financiële bijdrage worden verleend aan de eigenaar, houder van zakelijke rechten of huurder die opdrachtgever is en de kosten ervan draagt onder voorwaarden en in de verhoudingen die de Vlaamse Regering vaststelt.²⁰

Het Vlaams Gewest kan in de vorm van onderhoudsenveloppes een bijdrage leveren in de kosten voor de uitvoering van meerjarenonderhoudsplannen onder de voorwaarden die de Vlaamse Regering vaststelt.

Voor de toepassing van dit decreet worden beschouwd als onderhoudswerken:

1° werkzaamheden die de Vlaamse Regering als zodanig beschouwt met het oog op duurzaam behoud, op het voorkomen van verval en de dringende instandhouding van beschermde monumenten;

2° werkzaamheden aan kenmerkende erfgoedelementen die niet als monument zijn beschermd in beschermde stads- en dorpsgezichten;

3° onderhoudsbevorderend gebruik van als monument beschermd erfgoed;

4° werkzaamheden voor de herwaardering van bijzondere erfgoedkenmerken van beschermde stads- en dorpsgezichten, die er de eigenheid van bepalen, met inbegrip van het opstellen van een herwaarderingsplan;

5° werkzaamheden aan kleinere onroerende erfgoedelementen; dat zijn onroerende goederen die kleinere culturele erfgoedelementen vormen, al dan niet gelegen zijn in een beschermd landschap of beschermd stads- of dorpsgezicht, die al dan niet deel uitmaken van een niet als monument beschermd groter

¹⁶ Bij de afrekening van een toegekende restauratiepremie, zoals bedoeld in artikel 11, § 8, neemt ingevolge art. 71 van het decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996, de premienemer de meer- en bijwerken te zijner laste voor zover het bedrag van de eindafrekening hoger is dan dat waarop de premie is berekend en voor zover de kosten voor deze meer- en bijwerken niet zouden zijn gecompenseerd door minwerken.

Indien het eindbedrag der werken lager ligt dan dat waarop de premie is berekend, wordt de premie naar verhouding verminderd. Deze bepaling heeft uitwerking met ingang van 5 juni 1991, voor zover de werken definitief beëindigd zijn of ter kennis zijn gebracht van het Vlaams Gewest vóór 1 januari 1996.

¹⁷ Besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 2001 houdende vaststelling van het premiestelsel voor restauratiewerkzaamheden aan beschermde monumenten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse regering van 20 september 2002

¹⁸ Decreet van 8 december 1998 houdende diverse bepalingen naar aanleiding van de begrotingscontrole 1998:
Art. 1. Met ingang van 1 april 1995 kunnen restauratiepremies, als bedoeld in artikel 11, § 8, van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, toegekend worden voor werken aan beschermde monumenten toebehorende aan de NV Mijnen en rechtsopvolgers.

In geval van vervreemding van deze monumenten, dienen de premies niet te worden terugbetaald.

Art. 2. § 1. Voor de toekenning van een restauratiepremie voor werken uitgevoerd door regionale en lokale besturen, wordt onverminderd de wet-, decreet- en regelgeving inzake het administratief toezicht, de inschrijving goedgekeurd door het opdrachtgevend bestuur. Wanneer dit bestuur de opdracht niet toewijst aan de laagste regelmatige bieder, kan de Vlaamse Regering het bedrag van de premies vaststellen op basis van de inschrijving van de laagst regelmatige bieding.

§ 2. De Vlaamse Regering kan bij de toekenning van een restauratiepremie, onverminderd de wet van 24 december 1993 op de overheidsopdrachten en haar uitvoeringsbesluiten, met het oog op een doelmatige en resultaatgerichte aanwending van haar begrotingskredieten, de duurzame kwaliteit van de restauratiewerken, de bevordering van het vakmanschap, het stimuleren van de tewerkstelling en de herbestemming en ontsluiting van de monumenten, voorwaarden opleggen inzake de wijze waarop de restauratiewerken geconcipieerd en gegund worden.

¹⁹ Artikel 11, § 8, tweede lid wordt opgeheven door art. 72 van het decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996.

²⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2004 tot het vaststellen van een onderhoudspremie voor beschermde monumenten en stads-en dorpsgezichten

onroerend goed en die waardevol zijn vanuit artistiek, landschappelijk, historisch, wetenschappelijk, industrieel-archeologisch, volkskundig of ander sociaal-cultureel oogpunt.²¹

§ 10. Met ingang van 1994 stelt de Vlaamse Regering de voorwaarden vast voor het toekennen van een Vlaamse Monumentenprijs.

§ 11. De toestemming, bedoeld in artikel 2 van het koninklijk besluit van 16 augustus 1824 houdende dat de kerkbesturen en kerkelijke administraties geen beschikkingen kunnen nemen omtrent onderwerpen waarvan de bezorging hen niet uitdrukkelijk bij de bestaande wetten, reglementen of verordeningen is opgedragen, is niet vereist voor de in § 1 bedoelde instandhoudings- en onderhoudswerken aan beschermde kerken of gebouwen bestemd voor een erkende eredienst, voor zover die werken geen relevante wijzigingen van blijvende aard aanbrengen of geen wezenlijke weerslag hebben op de organisatie van de eredienst.²²

Art. 12. Geen nieuwe erfdiensbaarheden van openbaar nut kunnen op een beschermd monument of op een in een beschermd stads- of dorpsgezicht gelegen onroerend goed worden gevestigd dan bij machtiging van de Minister. De koninklijke besluiten tot vestiging van bedoelde erfdiensbaarheden worden genomen op gezamenlijke voordracht van de Minister bedoeld in artikel 2 en van de Minister tot wiens bevoegdheid het vestigen van de bedoelde erfdiensbaarheden behoort. Deze beslissing wordt binnen zes maanden getroffen. Bij ontstentenis van bedoelde ministeriële beslissing, wordt deze machtiging als verkregen beschouwd.

HOOFDSTUK V. HANDHAVING

Art. 13. § 1. Volgende personen worden gestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot vijf jaar en een geldboete van 26 tot 10.000 euro of met één van die straffen:

1° éénieder die aan een voor bescherming vatbaar of definitief beschermd monument of in een voor bescherming vatbaar of definitief beschermd stads- of dorpsgezicht werken uitvoert of handelingen stelt die strijdig zijn met de bepalingen van het besluit dat overeenkomstig artikel 5, §1, of artikel 7 van dit decreet is genomen;

2° éénieder die aan een voor bescherming vatbaar of definitief beschermd monument of in een voor bescherming vatbaar of definitief beschermd stads- of dorpsgezicht werken uitvoert of handelingen stelt die strijdig zijn met de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud, die overeenkomstig artikel 11, §5 door de Vlaamse Regering zijn vastgesteld;

3° de eigenaar, erfpachthouder, opstalhouder of vruchtgebruiker die verzuimt de overeenkomstig artikel 5, §7, en 11, §1, bepaalde voorschriften na te leven;

4° éénieder, met inbegrip van de gebruiker en de persoon die dieren onder zijn hoede heeft, die een voor bescherming vatbaar of definitief beschermd monument of een goed, gelegen in een voor bescherming vatbaar of definitief beschermd stads- of dorpsgezicht, ontsiert, beschadigt of vernielt;

5° éénieder die zonder de in artikel 11, §4, voorgeschreven machtiging, of in strijd met bij zodanige machtiging gestelde voorwaarden, werken uitvoert of handelingen stelt aan een beschermd monument of aan een in een beschermd stads- of dorpsgezicht gelegen onroerend goed;

²¹ §§ 9 en 10 werden gewijzigd, respectievelijk ingevoegd bij decreet van 21 november 2003.

²² Ingevoegd bij decreet van 21 april 2004 houdende wijziging van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten.

6° éénieder die werken of handelingen voortzet in strijd met een bevel tot stillegging of een beschikking in kort geding;

7° de instrumenterende ambtenaar die verzuimt, bij overdracht van een monument dat op een ontwerp van lijst is opgenomen of van een beschermd monument, of bij overdracht van een onroerend goed gelegen in een op een ontwerp van lijst opgenomen stads- of dorpsgezicht of beschermd stads- of dorpsgezicht in de overdrachtsakte te vermelden dat genoemd monument of onroerend goed in een ontwerp van lijst is opgenomen of beschermd werd, en/of verzuimt in de overdrachtsakte te vermelden dat een in artikel 14, §1, eerste lid, bedoeld proces-verbaal werd opgemaakt en/of dat op het onroerend goed, ten gevolge van een definitieve rechterlijke beslissing, een verplichting rust om herstelmaatregelen uit te voeren of dat de rechterlijke beslissing werd uitgevoerd;

8° de eigenaar, erfpachthouder, opstalhouder of vruchtgebruiker die nalaat de mededeling aan de huurders of bewoners, pachters of gebruikers te doen overeenkomstig artikel 5, §3, en 8, §3, van dit decreet, of die nalaat de administratie op de hoogte te brengen overeenkomstig artikel 5, §4, en 8, §4, van dit decreet;

9° de betrokkene die nalaat de herstelmaatregelen vermeld in de in §1, 7°, bedoelde overdrachtsakte uit te voeren.

§ 2. De in §1 bedoelde straffen bestaan minimaal uit een gevangenisstraf van vijftien dagen en een geldboete van 50 euro of één van deze straffen alleen:

1° indien de misdrijven bedoeld in §1, gepleegd worden door instrumenterende ambtenaren, vastgoedmakelaars en andere personen die in de uitoefening van hun beroep of activiteit onroerende goederen kopen, verkavelen, te koop of te huur zetten, verkopen of verhuren, bouwen of vaste of verplaatsbare inrichtingen ontwerpen en/of opstellen of door personen die bij die verrichtingen als tussenpersonen optreden, bij de uitoefening van hun beroep;

2° indien een nieuwe overtreding wordt begaan binnen de twee jaar na een vorig vonnis of arrest dat een veroordeling bevat wegens één van de bedoelde misdrijven en kracht van gewijsde heeft verkregen.

§ 3. De rechtspersonen die de in artikel 13, §1, bedoelde misdrijven begaan, worden gestraft met één of meer van de volgende straffen:

1° geldboete van 26 tot 10.000 euro;

2° bijzondere verbeurdverklaring; de bijzondere verbeurdverklaring uitgesproken ten aanzien van publiekrechtelijke rechtspersonen kan enkel betrekking hebben op goederen die vatbaar zijn voor burgerlijk beslag;

3° bekendmaking of verspreiding van de beslissing;

4° sluiting van één of meer inrichtingen, met uitzondering van de inrichtingen waar werkzaamheden worden verricht die behoren tot een opdracht van openbare dienstverlening;

5° verbod een werkzaamheid te verrichten die deel uitmaakt van het maatschappelijk doel, met uitzondering van werkzaamheden die behoren tot een opdracht van openbare dienstverlening;

6° ontbinding, die evenwel niet kan worden uitgesproken tegen publiekrechtelijke rechtspersonen.”

Art. 14. § 1. Onverminderd de bevoegdheden van de burgemeesters en de agenten en officieren van gerechtelijke politie zijn de door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren bevoegd om de

inbreuken op de bepalingen, die bij of krachtens dit decreet zijn opgelegd, op te sporen en vast te stellen. Hun vaststellingen worden vastgelegd bij proces-verbaal dat bewijskracht heeft tot het tegendeel bewezen is.

De overtreder wordt binnen vijftien dagen van het proces-verbaal op de hoogte gebracht via een aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Om de in dit decreet omschreven misdrijven op te sporen en vast te stellen in een proces-verbaal, krijgen de ambtenaren die door de Vlaamse Regering zijn aangewezen, de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie.

§ 2. De genoemde personen mogen bij de uitoefening van hun ambt op elk ogenblik van de dag of nacht, zonder voorafgaande waarschuwing, vrij binnengaan in alle onroerende goederen die voor bescherming vatbaar en beschermd zijn.

Tot de ruimten die als woning dienen en in beroeps- en bedrijfslokalen, hebben zij enkel toegang tussen acht uur 's morgens en achttien uur 's avonds, met machtiging van de onderzoeksrechter.

§ 3. Indien de verboden werken of handelingen uitgevoerd worden en de overtreder zich ter plaatse bevindt, kunnen de ambtenaren die door de Vlaamse Regering zijn aangewezen, mondeling bevelen om werken stil te leggen of handelingen te staken die in overtreding zijn met bepalingen van dit decreet.

Het schriftelijk bevel wordt aan de overtreder ter ondertekening voor ontvangst voorgelegd in twee exemplaren, waarvan één voor de verbalisant. Indien de overtreder weigert te tekenen, wordt het motief voor de weigering en, eventueel de weigering zich te rechtvaardigen, in het proces-verbaal opgenomen.

Zo nodig doen de ambtenaren een beroep op de gewapende macht.

Indien de genoemde ambtenaren ter plaatse niemand aantreffen, dan brengen zij ter plaatse het schriftelijk bevel tot onmiddellijke staking van de werken op een zichtbare plaats aan.

Het bevel om de werken stil te leggen of de handelingen te staken, wordt in het proces-verbaal vermeld.

De betrokkene kan in kort geding de opheffing van de maatregel vorderen tegen het Vlaamse Gewest. De vordering wordt gebracht voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in het ambtsgebied waarvan het werk of de handelingen werden uitgevoerd. Boek II, Titel VI van het Gerechtelijk Wetboek is van toepassing op de inleiding en de behandeling van de vordering.

§ 4. De ambtenaren die door de Vlaamse Regering zijn aangewezen, kunnen overgaan tot het leggen der zegels en de inbeslagname van werk- en voertuigen om het bevel tot stillegging van de werken of tot staking van de handelingen, of, in voorkomend geval, de beschikking in kortgeding onmiddellijk te kunnen toepassen.

§ 5. a) Onverminderd de bepalingen van artikel 13, wordt een administratieve geldboete van 5.000 euro opgelegd aan de persoon die werken of handelingen voortzet in strijd met een bevel tot stillegging.

b) De administratieve geldboete wordt opgelegd door de door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren.

De betrokkene wordt van de beslissing tot het opleggen van de administratieve geldboete in kennis gesteld bij aangetekende brief met bericht van ontvangst.

De Vlaamse Regering stelt hieromtrent de nadere regels vast.

c) De ambtenaren daartoe aangewezen door de Vlaamse Regering beslissen over de gemotiveerde verzoeken om kwijtschelding, vermindering of uitstel van betaling van de in §5, a, bedoelde geldboeten.

Het verzoek schorst de bestreden beslissing.

d) De in §5, c, bedoelde verzoeken worden binnen 15 dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van de in §5, b, tweede lid bedoelde aangetekende brief, gericht aan de daartoe door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren.

De in het vorige lid bedoelde ambtenaren kunnen de verzoeker horen indien deze daarom verzoekt in de aangetekende brief waarmee hij zijn gemotiveerd verzoek tot kwijtschelding, vermindering of uitstel heeft ingediend. De verzoeker kan zich laten bijstaan door een advocaat of door een ander persoon naar keuze.

e) De ambtenaren daartoe aangewezen door de Vlaamse Regering nemen een beslissing binnen 30 dagen, te rekenen vanaf de datum van de afgifte ter post van het in §5, d, bedoelde verzoek.

De beslissing van de bevoegde ambtenaren wordt bij aangetekende brief, met bericht van ontvangst, ter kennis gebracht van de indiener van het verzoekschrift.

Bij een met redenen omkleed aangetekend schrijven, gericht aan de indiener van het verzoek, kan de bevoegde ambtenaar de voormelde termijn eenmalig verlengen met 30 dagen.

f) Indien de beslissing niet is verzonden binnen de in §5, e, gestelde termijn, wordt het verzoek geacht te zijn ingewilligd.

g) De administratieve geldboete moet worden betaald binnen 60 dagen na de kennisgeving van de definitieve beslissing.

h) De vordering tot voldoening van de administratieve geldboete verjaart door verloop van vijf jaar, te rekenen vanaf de dag waarop zij is ontstaan.

De verjaring wordt gestuit op de wijze en onder de voorwaarden bepaald bij de artikelen 2244 en volgende van het Burgerlijk Wetboek.

§ 6. a) Bij gebrek aan voldoening van de administratieve geldboete en toebehoren, wordt door de met de invordering belaste ambtenaar een dwangbevel uitgevaardigd.

Dit dwangbevel wordt geïssueerd en uitvoerbaar verklaard door de daartoe door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaar.

b) De betekening van het dwangbevel gebeurt bij gerechtsdeurwaardersexploot of bij aangetekend schrijven.

c) Op het dwangbevel zijn de bepalingen van toepassing van deel V van het Gerechtelijk Wetboek houdende bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging. Bewarend beslag en middelen tot tenuitvoerlegging ten aanzien van publiekrechtelijke rechtspersonen kunnen enkel betrekking hebben op goederen die vatbaar zijn voor burgerlijk beslag.

d) Binnen een termijn van 30 dagen na de betekening van het dwangbevel kan de betrokkene bij gerechtsdeurwaardersexploot een met redenen omkleed verzet doen, houdende dagvaarding van het Vlaamse Gewest, bij de rechtbank van het arrondissement van de plaats waar de goederen gelegen zijn.

Dit verzet schorst de tenuitvoerlegging van het dwangbevel.

Art. 15. § 1. Onverminderd de straf en de eventuele schadeloosstelling, beveelt de rechtbank, op vordering van de door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren, de plaats in de oorspronkelijke toestand te herstellen.

De rechtbank bepaalt, na overweging van de voorgestelde termijn in de herstellvordering, voor de uitvoering van de herstelmaatregelen een termijn van maximaal drie jaar. Na het verstrijken van die termijn, kan de rechtbank, op vordering van de door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren, een dwangsom per dag vertraging in de tenuitvoerlegging van de herstelmaatregel bepalen.

De herstellvordering wordt door de ambtenaren aangewezen door de Vlaamse Regering in naam van het Vlaams Gewest bij het parket ingeleid door een gewone brief. De vordering vermeldt minstens de geldende voorschriften en een omschrijving van de toestand die aan het misdrijf voorafging en de termijn binnen dewelke het herstel in de oorspronkelijke staat dient te gebeuren.

De door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren brengen het proces-verbaal met herstellvordering eveneens ter kennis van de stedenbouwkundig inspecteur.

§ 2. De overtreder brengt de Vlaamse Regering onmiddellijk op de hoogte via een aangetekende brief of bij afgifte tegen ontvangstbewijs, indien hij de opgelegde herstelmaatregel vrijwillig heeft uitgevoerd. Daarop maakt de ambtenaar die door de Vlaamse Regering is aangewezen onmiddellijk na controle ter plaatse een proces-verbaal van vaststelling op.

De ambtenaar die door de Vlaamse Regering is aangewezen zendt een afschrift van het proces-verbaal van vaststelling aan de overtreder. Behoudens bewijs van het tegendeel, geldt enkel het proces-verbaal van vaststelling als bewijs van het herstel en van de datum van het herstel.

§ 3. Als de plaats niet binnen de termijn die door de rechtbank werd gesteld in de vorige staat wordt hersteld, beveelt het vonnis of arrest dat de Vlaamse Regering of de door de Vlaamse Regering aangewezen ambtenaren ambtshalve voor de uitvoering ervan moeten zorgen.

De overheid of de particulier die het vonnis of arrest uitvoert, is gerechtigd om de materialen en voorwerpen, afkomstig van de herstelling van de plaats of van de staking van het strijdig gebruik, die door de Vlaamse Regering als niet-historisch worden aangeduid, te verkopen en te verwijderen.

De overtreder die in gebreke blijft, is verplicht alle uitvoeringskosten, verminderd met de opbrengst van de verkoop der materialen en voorwerpen, te vergoeden op vertoon van een staat, opgesteld door de overheid of begroot en uitvoerbaar verklaard door de beslagrechter in de burgerlijke rechtbank.

§ 4. De dagvaarding voor de correctionele rechtbank of het exploit tot inleiding van het geding is pas ontvankelijk na overschrijving op het hypotheekkantoor, bevoegd voor de plaats waar de onroerende goederen gelegen zijn.

Iedere in de zaak gewezen beslissing is tegenstelbaar aan derden-verkrijgers, van wie de titel van eigendomsverkrijging niet was overgeschreven vóór de in het eerste lid bedoelde overschrijving.

De dagvaarding of het exploit vermeldt de kadastrale omschrijving van het onroerend goed dat het voorwerp is van het misdrijf, en identificeert de eigenaar ervan, in de vorm en onder de sanctie, voorgeschreven door de wetgeving inzake de hypotheeken.

Iedere in de zaak gewezen eindbeslissing wordt op de kant van de overschrijving van de in het eerste lid bedoelde dagvaarding of exploit ingeschreven, conform artikel 84 van de Hypotheekwet.

Hetzelfde geldt voor het proces-verbaal waarbij wordt vastgesteld dat het vonnis is uitgevoerd.

Als openbare besturen of derden wegens het in gebreke blijven van de veroordeelde gedwongen zijn om het vonnis uit te voeren, wordt de schuldvordering die daar voor hun rekening uit voortvloeit, gewaarborgd door een wettelijke hypotheek, die ingeschreven, vernieuwd, verminderd of geheel of gedeeltelijk doorgehaald wordt overeenkomstig de bepalingen in hoofdstuk IV en V van de Hypotheekwet.

Die waarborg dekt ook de schuldvordering ten gevolge van de kosten van de hypothecaire formaliteiten, die door hen zijn voorgesloten en die ten laste komen van de veroordeelde.²³

HOOFDSTUK VI. OVERGANGS- EN OPHEFFINGSBEPALINGEN

Art. 16. § 1. De wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, gewijzigd bij decreet van 13 juli 1972, wordt voor de in het Nederlandse taalgebied gelegen monumenten en stads- en dorpsgezichten, opgeheven, met uitzondering van de artikelen 2, eerste lid, 4, eerste lid, 5 tot 11, en 16 tot 20.²⁴

§ 2. De onder het stelsel van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij het decreet van 13 juli 1972, begonnen procedures tot erkenning als beschermd monument, worden voortgezet overeenkomstig bedoelde wet. De rangschikkingsbesluiten genomen bij toepassing van de wet van 7 augustus 1931, gewijzigd bij decreet van 13 juli 1972, behouden hun rechtskracht tot zij overeenkomstig dit decreet worden gewijzigd of opgeheven. Ten aanzien van deze erkenningsbesluiten gelden al de gevolgen die dit decreet verbindt aan de koninklijke besluiten tot bescherming. De bepalingen van dit decreet treden in werking op de door de Koning te bepalen datum en uiterlijk op 1 januari 1976.

Art. 17. (...)²⁵

Kondigen dit decreet af, bevelen dat het met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het Belgisch Staatsblad zal worden bekendgemaakt.

²³ Hoofdstuk V werd vervangen bij decreet van 21 november 2003.

²⁴ Enkel de artikelen 4, eerste lid, 5 en 16 Wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, gewijzigd bij decreet van 14 juli 1993, zijn nog van toepassing op de monumenten.

²⁵ Opgeheven door artikel 167 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd.